

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๒๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๑) (๘) หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวหรือนางวิไลวรรณ ชุกุล) ในคดีแพ่งหมายเลขแดง ที่ ๑๔๘/๒๕๕๐ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบได้ ดังนี้

โจทก์ (ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)) ได้ยื่นฟ้องนางสาวหรือนางวิไลวรรณ ชุกุล เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งธนบุรี ในคดีหมายเลขดำที่ ๔๑๕๐/๒๕๔๖ และคดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๘/๒๕๕๐ ว่าจำเลยได้ทำสัญญาเงินกู้และรับเงินกู้ไปจากโจทก์ครบถ้วนแล้วจำนวน ๖,๑๒๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลย ตกลงผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายเดือน และเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๕ จำเลยนำห้องชุดเลขที่ ๕๕๒ และ ๕๖๔ ชั้น ๑๕ อาคารเลขที่ ๑ ชื่ออาคาร ชุดบ้านเจ้าพระยา ตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๓๘ ตำบลสมเด็จเจ้าพระยา อำเภอคลองสาน กรุงเทพมหานคร มาจดทะเบียนจำนองไว้กับโจทก์ ในวงเงินจำนวน ๖,๑๒๐,๐๐๐ บาท และมีข้อตกลงด้วยว่าหากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ จำเลยยอมชำระส่วนที่ขาดอยู่จนครบ ภายหลัง ทำสัญญากู้แล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ตามสัญญา โจทก์ทวงถามแล้วแต่จำเลยเพิกเฉย ขอให้บังคับ จำเลยชำระ หากจำเลยไม่ชำระให้ยึดทรัพย์จำนอง และหากได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่น ของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินกู้มารับหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน

- ๒ -

ศาลแพ่งชนบุรีพิพากษาให้จำเลยชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์

จำเลยยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแพ่งชนบุรี พร้อมยื่นคำร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถา ศาลชั้นต้นได้สอบสวนแล้วมีคำสั่งว่า จำเลยยังสามารถหาเงินมาเสียดำเนินคดีได้ จำเลยมิได้ยากจนจริง ให้ยกคำร้อง หากจำเลยประสงค์จะอุทธรณ์ต่อไปให้นำเงินค่าธรรมเนียมศาลมาชำระพร้อมนำเงินค่าฤชาธรรมเนียมซึ่งต้องใช้แทนคู่ความอีกฝ่ายมาวางศาลภายใน ๑๕ วัน จำเลยยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้อง หากประสงค์จะดำเนินคดีต่อไปให้นำเงินค่าธรรมเนียมมาชำระภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

จำเลยฎีกาคำสั่งศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฎีกาเนื่องจากคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า จำเลยฎีกาคำสั่งศาลชั้นต้นต่อศาลฎีกา เพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งรับฎีกาของจำเลย โดยจำเลยเห็นว่า คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้จำเลยดำเนินคดีอย่างคนอนาถาไม่เป็นที่สุด เพราะคำขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาถือเป็นคำฟ้องอันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาในศาล จำเลยจึงมีสิทธิที่จะดำเนินคดีทั้งในศาลชั้นต้นศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า บัญญัติให้คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด แต่ไม่อาจใช้บังคับกับกรณีจำเลยได้ เนื่องจากจำเลยเห็นว่าจำเลยควรได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๑) (๘) ที่สามารถให้ศาลยุติธรรมทั้งสามศาลพิจารณาคดีของจำเลยได้

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีดังกล่าวศาลชั้นต้นได้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า มาใช้บังคับในการสั่งไม่รับฎีกาของจำเลย เมื่อจำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฎีกาต่อศาลฎีกา โดยมีประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๑) (๘) ซึ่งศาลฎีกาจะต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าวบังคับแก่คดี เมื่อปรากฏว่ายังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า มีประเด็นโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๑) (๘) หรือไม่ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๓ (๑๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้โต้แย้งว่าชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นมาตรา ๑๕๖/๑ วรรคสี่ โดยมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ดังนี้

๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดให้กรณีศาลมีคำสั่งยกคำร้องหรืออนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แก่บางส่วน ผู้ขอมีสิทธิดำเนินการได้เพียงประการเดียว คือยื่นอุทธรณ์ต่อศาลภายใน ๗ วันนับแต่วันมีคำสั่ง กรณีแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ (เดิม) ที่ให้คู่ความมีสิทธิดำเนินการได้ ๒ ประการ คือ มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งประการหนึ่ง หรือยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ประการหนึ่ง

๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติม มิได้แยกว่าถ้าเป็นการยื่นคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นฎีกาต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกาดังเช่นบทบัญญัติเดิม ดังนั้น แม้จะเป็นการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในศาลชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา ผู้ขอก็ต้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลอุทธรณ์ทุกกรณี

๓) การอุทธรณ์ของคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า (เดิม) นั้น มี ๒ กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง เป็นการอุทธรณ์คำสั่งศาลที่อนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แก่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกค่าขอเสียทีเดียว และกรณีที่สองเป็นการอุทธรณ์คำสั่งศาล

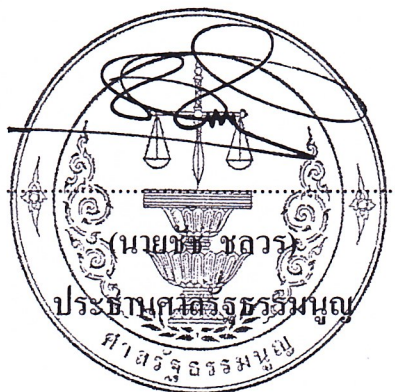

- ๔ -

หลังจากศาลชั้นต้นรับคำร้องขอพิจารณาใหม่ ตามมาตรา ๑๕๖ วรรคสี่ แล้วมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์คำสั่งได้กรณีเดียว คือ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แต่เฉพาะบางส่วนหรือมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า (เดิม) จะคงสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามประเด็นข้อโต้แย้งของจำเลยที่กำหนดให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดเช่นกันก็ตาม แต่ได้เปลี่ยนแปลงการดำเนินคดีคืออนุญาตทั้งกระบวนการ ย่อมมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า (เดิม) และเห็นว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง นั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต้องมีสภาพและมีผลเป็นการใช้บังคับอยู่ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย หรือมีการคงหลักการเดิมไว้ในกฎหมายฉบับใหม่ที่มีผลเป็นการยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายฉบับเดิมไปนั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจหยิบยกเอาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติม โดยที่ไม่มีการคงหลักการเดิมตามประเด็นข้อโต้แย้งไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับใหม่มาวินิจฉัยว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ได้อีกต่อไป กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคำร้อง

- ๕ -

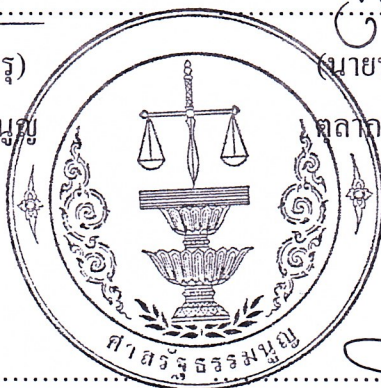
(คำสั่งที่ ๒๘/๒๕๕๔)

(นายเจริญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเจริญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสันต์ ทรัพย์พิสุทธิ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ